

Közösségek

DUJ DZSÉNE ONLINE

Romákkal járni: Egyforma-e az ugyanolyan?

Kerekesné Lévai Erika

A most megjelenő folyóiratunknak a témája „az egy kalap alá vevés”. Mikor is szoktunk ilyet mondani? Amikor általánosítunk. Amikor azt mondjuk, hogy ilyenek az orvosok, a tanárok, a mesteremberek és még sorolhatnám a foglalkozásokat. Engem mindig sértett, ha általános megfogalmazásokat használtak rám mint tanítóra, tanárra. Többször hallom, és példákat is tudnék rá írni, hogy hány és hány helyen hangzik el, hogy „ilyenek a cigányok”. Hiába, a vérükben van! – mondják sokszor. Ha bármikor a pozitívumok a kiemelés, az egy csoportba sorolás alapjai, akkor, ha valaki mégis kilóg ebből a sorból, azt jóindulatúan különcnek mondják. Még ezáltal is a pozitív megközelítésű csoportok előremutató megítélését segítik elő. A negatív általánosításoknál az emberek többsége sokszor élvezettel erősíti a rossz és az elítélendő tulajdonságokat. Itt szinte sohasem veszik észre, ha vannak pozitív kivételek.

A rendbontók, a hangosak, az erőszakosak mindig magukra vonják a figyelmet. A csendeseket, a visszahúzódókat, az általános normáknak megfelelőket szinte soha nem veszik észre. Ha mégis, akkor “a kivételek erősítik a szabályt” alapon említik meg a pozitív példákat. De ezt is azért teszik, hogy önmagukat vagy az általánosítókat erősítsék abban, hogy amúgy az általánosítás alapja, egy-egy csoport elítélése ezáltal is őket igazolja.

Kik és miért általánosítanak? A történelemből rengeteg példát lehet felsorolni. Sajnos nem egy ilyen kezdeményezés háborúhoz vagy népiirtáshoz vezetett. Jelen esetben a Tiszavasvárit annyira feszítő kérdésben, a roma és nem

roma lakosság együttéléséből származó megítélések szempontjából tartom érdekesnek megvizsgálni ezt a kérdést.

Amikor gyerek voltam, olyan iskolába jártam, ahol nem tanultak romák. Szerintem kamaszkorba léphettem, amikor felfigyeltem azokra a beszélgetésekre, amelyek a cigányokról szóltak. Megmondom őszintén, hogy akkor azt mondták nekem, hogy a cigányok egy telepen élnek együtt, és már akkor is elég sok negatív jelzőt hallottam róluk. Nagy olvasó voltam, és a könyvélményeim alapján úgy gondoltam el, hogy a cigányok egy törzsben élnek, és olyanok, mint az indiánok. Az indiánokat akkor minden gyerek szerette, és sajnálta, hogy az elnyomók mennyire tönkretették az ő tiszta világukat. Nem is értettem, hogy akkor a cigányokról miért beszélnek olyan sok rosszat. Nekem ez egy kicsit olyan megfoghatatlan, izgalmas kérdésnek tűnt már akkor is. Igyekeztem megismerni a romák történelmét, a társadalomban betöltött szerepüket.

Ehhez segített hozzá az első munkahelyem, a városban bűdi iskolának nevezett intézmény. Itt találkoztam a tanítás során roma gyerekekkel és családjaikkal. Majd jóval később a Magszter Iskolában. Látom azokat a roma családokat, akik küzdenek azért, hogy megfeleljenek azoknak a normáknak, amiknek alapján nem bélyegezik meg őket. Látom azt, hogy sokan keresik a kitörési lehetőséget, ami lehetetlennek látszik számukra, mégis küzdenek.

Viszont nagyon sokan csak az általánosítások alapján nyilatkoznak és mondanak olyan szlogeneket, amelyek nem viszik előbbre azt, hogy a két népcsoportnak hogyan is lehetne jól együtt élni. Ma már tudom, hogy a telepi környezet nem egyenlő a roma kultúrával. Ma már tudom azt is, hogy a telepi viselkedés nem a roma kultúra része. Egy kalap alá a romák sem veszik magukat. Többen mondják azt, még ők maguk is, egy-egy családra, hogy ők szégyent hoznak a romákra. Nemegyszer történik meg, hogy saját családjukat a másik fölé emelik. Ők maguk is tudják, hogy ki mennyit ér. A nem romák sokszor emlegetik, hogy bezzeg a cigányok összefognak, megvédik egymást. Lehet, hogy egy-egy esetben ez igaz, de sokszor tettelegességgig is elmennek egymás ellen a roma családok. Sőt maguk azok, akik kihasználják, „csicskáztatják” a másik romát.

Akkor miért gondolják a nem romák, hogy minden cigány egyforma és ugyanolyan? Valószínű, hogy azért, ami ma a világban is látszik, és már fentebb

is szoltam róla, hogy a negatív dolgokra jobban odafigyelnek az emberek. Ez alapján gondolják, hogy mindenki ugyanolyan. A telepre meg nem járnak ki a nem romák, ezért nem is láthatnak mást, csak a városban problémásabb, hangosabb, zenélősebb csoportokat. Akik hangosan bőgetik a kocsijukban lehúzott ablakok mellett a saját ízlésüknek megfelelő zenét, sokszor a cigányzenét. Arról nem szól a fáma, hogy a telepen hányszor, de hányszor panaszkodnak a roma emberek a másik roma emberre, akik hangosan hallgatják éjjel-nappal a zenét. Ők ugyanúgy csendben vannak, ugyanúgy izgulnak, hogy holnap hogyan fognak felkelni és dolgozni menni, mint azok a nem roma emberek, akik a környéken laknak és erre panaszkodnak. Itt is az szokott elhangzani, hogy a cigányok bömböltetik a zenét, de az nem, hogy hány cigány ember ugyanúgy nem alszik a hangos zenétől.

Mi lehetne az első lépés? Egymás megismerése, ami nem könnyű dolog. Többször mondták már az itt élők, hogy a 24. órában vagyunk az együttélés kérdésében. De talán az utolsó percben vagyunk. Itt az ideje elkezdni. A mi csoportunk már elkezdett ezeken a kérdéseken gondolkodni. Hogyan lehetne városi szinten? Keressük a válaszokat, ezért indítottuk ezt a folyóiratot is. De várjuk is az elgondolásokat.